

10. juli 2023.

AKTIVNO OPLEMENJIVANJE

Domaći privredni subjekti često nemaju dovoljno sredstava za finansiranje proizvodnih aktivnosti i aktivnosti vezanih za pozicioniranje na inostranom tržištu pa radi upošljavanja svojih proizvodnih kapaciteta, privremeno uvoze strani repromaterijal koji je u vlasništvu stranog lica koje ujedno obezbeđuje i plasman dobijenih proizvoda na inostrano tržište.

Ovakvi spoljnotrgovinski poslovi u kojima domaće lice stranom licu pruža samo uslugu prerade strane robe su poznati pod nazivom „lon posao“ (nemačka reč „lohn“ znači prazan, tj. na kompletni isporučeni repromaterijal prerađivač ulaže samo „prazan“ rad, odnosno, kako se to u zanatskom žargonu kaže naplaćuje „ruke“).

Pravila postupka aktivnog oplemenjivanja se primenjuju i pri poslovima reeksportne dorade (naziv „reeksportna dorada“ se ne koristi u carinskim propisima), a jedina razlika je u tome što su i repromaterijal i dobijeni proizvod u vlasništvu domaćeg lica.

Sa stanovišta Carinskog zakona, postupak aktivnog oplemenjivanja predstavlja carinski postupak u kojem se strana roba upotrebljava na carinskom području Republike Srbije u jednoj ili više radnji prerade, pri čemu ta roba ne podleže plaćanju uvoznih dažbina, drugim dažbinama koje se plaćaju pri uvozu u skladu sa posebnim propisima (npr. PDV), niti merama trgovinske politike, ako se njima ne zabranjuje ulazak robe na carinsko područje Republike Srbije ili izlazak iz tog područja.

Prerada podrazumeva i obradu (uključujući montažu, sklapanje i ugradnju u drugi proizvod) i popravku robe (uključujući njenu restauraciju i dovođenje u ispravno stanje). Nakon prerade roba se ponovo izvozi ili se stavlja u neki drugi carinski postupak na teritoriji Republike Srbije. Nad stranom robom se može vršiti više različitih proizvodnih postupaka, na više mesta i od strane više učesnika u proizvodnom procesu.

Naziv „aktivno oplemenjivanje“ je nastao u pokušaju da se objasni da se proizvodne radnje sprovode u Republici Srbiji, a ne u inostranstvu i predstavlja slobodni prevod engleskog naziva „Inward processing“. U Hrvatskoj je u upotrebi naziv „unutarnja proizvodnja“, a u BiH naziv „unutarnja obrada“.

Pravo na korišćenje postupka aktivnog oplemenjivanja se stiče samo na osnovu odobrenja carinarnice.

Korisnik odobrenja može biti domaće lice sa sedištem ili prebivalištem u carinskom području Republike Srbije ili strano lice koje samo povremeno vrši uvoz robe netrgovinske prirode čija vrsta i količina ukazuju na to da je namenjena za njegovu privatnu, ličnu ili upotrebu u domaćinstvu primaoca ili lica koja je unose. Ova lica moraju pružiti sve potrebne garancije da će pravilno sprovoditi postupak i omogućiti carinskom organu vršenje nadzora i kontrole nad odobrenim postupkom. Strano lice koje nema prebivalište ili boravište u Republici Srbiji mora imenovati posrednog zastupnika u vidu pravnog lica sa sedištem u Republici Srbiji registrovanog za poslove međunarodne špedicije koje ima najmanje jednog zaposlenog sa dozvolom za carinsko zastupanje. Posredni zastupnik će u carinskom postupku postupati u svoje ime, a za račun stranog lica.

U postupak aktivnog oplemenjivanja se kao repromaterijal može staviti samo strana roba koja se može prepoznati u dobijenim proizvodima, mada ovaj postupak može podrazumevati i

upotrebu određene robe, koja nije sadržana u dobijenim proizvodima, a koja omogućava ili olakšava proizvodnju tih proizvoda, čak i ako je u potpunosti ili delimično iskorišćena u proizvodnji, ali ne i sledeća roba:

- goriva i drugi izvori energije, osim onih nužno potrebnih za ispitivanje dobijenih proizvoda ili za utvrđivanje grešaka kod popravke konkretne uvozne robe,
- druga maziva osim onih koja su potrebna za ispitivanje, podešavanje i povlačenje (vraćanje) dobijenih proizvoda,
- oprema i alat.

Odobrenje će se izdati samo ako se postupkom aktivnog oplemenjivanja postižu povoljniji uslovi za izvoz ili ponovni izvoz dobijenih proizvoda, pod uslovom da nisu ugroženi osnovni interesi domaćih proizvođača (tkz. ekonomski uslovi).

U prethodnom periodu u svrhu polaganja zajedničkog obezbeđenja, podnosilac zahteva je polagao bankarsku garanciju koja se koristila i za postupak stavljanja u slobodan promet. Počev od 01.01.2024. godine kao zajedničko obezbeđenje u postupku aktivnog oplemenjivanja će se koristiti isključivo bankarska garancija ili novčani depozit tipa pogodnog za postupak aktivnog oplemenjivanja u iznosu koji je odredila nadležna carinarnica, a ne tipa pogodnog za postupak stavljanja u slobodan promet.

Autor: Borislav Injac